

ДО СЪДИЙСКАТА КОЛЕГИЯ
НА ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

КОНЦЕПЦИЯ

ЗА УПРАВЛЕНИЕ
НА ВОЕННО-АПЕЛАТИВНИЯ СЪД

От полк. Румен Любенов Петков
съдия във Военно-апелативния съд

Кандидат за заемане на длъжността
Административен ръководител – председател на Военно-апелативен съд

София, 2020 г.

**УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА, ЧЛЕНОВЕ НА ВИСШИЯ
СЪДЕБЕН СЪВЕТ,**

На основание чл. 194 б, ал. 1, т. 2 от Закона за съдебната власт, представям на вниманието Ви настоящата концепция за работата на административния ръководител на Военно-апелативния съд.

В концепцията съм изложил вижданията си за това какви цели следва да бъдат поставени пред административното ръководство на този съд и на какви приоритети следва да бъде подчинена дейността на съда за периода, обхващащ следващите пет години.

Бих искал на първо място да споделя личната си мотивация за поставяне на кандидатурата ми за административен ръководител – председател на Военно-апелативния съд.

Правя тази стъпка във време, в което на дневен ред е сложен въпросът не просто за насоката на развитие на военното правораздаване в страната, но и за самото му съществуване. Давам си сметка за полемиките във връзка с установената от докладите ниска натовареност както на трите съществуващи военни съдилища, така и на Военно-апелативния съд и понататък в изложението си ще се спра на този въпрос. От значение за личната ми мотивация да се кандидатирам за този пост е дълбоката ми убеденост, че конституционно закрепеното съществуване на военни съдилища почива на изискването дейността по прилагането на разпоредбите на наказателните закони спрямо лицата, по отношение на които се извършва преценка на въпросите за вината и отговорността от военните съдии (в това число и съдиите от Военно-апелативния съд), да бъде отделена от дейността на общите съдилища поради своята специфичност от гледна точка на субектите, спрямо които се осъществява – макар, разбира се, като трета инстанция по тези наказателни дела да е осъществяван контрол от ВКС, в чиято структура вече не съществува военна колегия.

По - голямата част от досегашния ми юридически стаж, почти 20 години, е преминал във Военно-апелативния съд, а преди това за периода от 1991 до 1993 г. година съм бил военен следовател във Варненската военно-окръжна прокуратура и за времето от 1993 до 2001 година бях съдия в съществуващия тогава Военен съд Варна. Завършил съм Юридическия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ през 1988 година, преминах изискуемия стаж от една година в Окръжен съд Варна, а след приключване на стажа работих шест месеца като юрисконсулт във фирма „Кента“ гр. Омуртаг.

Познавам отвътре военно-правораздавателните органи, запознат съм с анализите за необходимостта от съкращаването им и както аз, така и колегите ми сме засегнати вече повече от петнадесет години от извършените действия в тази насока - ограничаване на подсъдността, отнемане на работни помещения, закриване на щатове и закриване на военни съдилища, с единствения аргумент ниска натовареност, сравнена с тези на общите съдилища.

Макар действително да нямам управленски опит, дългогодишната ми работа като съдия във Военно-апелативния съд и общийт ми стаж от 30 години във военното правораздаване ми дават основанието да считам, че познавам детайлно както достиженията в дейността на съда, за чийто административен ръководител предлагам кандидатурата си, така и съществуващите в него проблеми от организационен и делови характер. Винаги съм бил ангажиран освен с разглеждането и администрирането на делата на мой доклад и с участие в различни комисии, свързани с документооборота, с подбора и преценката на професионалните качества на служителите, вземал съм участие в дискусиите при изготвянето на вътрешни правила за дейността на съда, член съм бил на етичната комисия за магистрати и представител в Етичната комисия към ВКС, изпълнявал съм и други възлагани ми административни дейности.

Ежегодно вземам участие в комисиите, сформирани във Военно-апелативния съд за проверки на организацията на дейността на съдиите от първоинстанционните военни съдилища. В резултат на това имам обективен поглед върху организацията на работата по образуването, насочването и движението на делата; спазването на предвидените в Правилника за администрацията в съдилищата и НПК срокове; предприетите от административния ръководител на съответния военен съд мерки за цялостната организация по администриране и насочване на делата; спазването на чл. 9 от ЗСВ относно разпределението на делата на принципа на случайния подбор чрез електронно разпределение съобразно поредността на постъпването им; организацията по публикуване на постановените съдебни актове на сайта на съответния военен съд. Това ми дава основание да твърдя, че познавам добре съдиите и служителите в първостепенните военни съдилища, имам поглед върху компетентността им и съм запознат с постиженията и проблемите на тези съдилища.

Всичко посочено по-горе ми позволи да натрупам познания, свързани с административната работа във Военно-апелативния съд. Считам, че съм достигнал близо до върха на професионалната си кариера като съдия и че вече мога да допринеса съществено не само за собствената си реализация, но да бъда полезен като ръководител посредством получения от мен професионален и житейски опит.

Осъзнавам напълно личното и професионално предизвикателство, пред което ще бъда изправен в случай, че ми гласувате доверие и ме

изберете за административен ръководител на Военно-апелативния съд, с оглед съществуващите днес нагласи спрямо военното правораздаване. През по-голямата част от юридическия ми стаж наблюдавам как извършването на съдебна реформа задължително се обвързва с необходимостта от посегателство върху органите на съдебната власт, които осъществяват военно правораздаване. Готов съм да посрещна предизвикателството в случай, че ми гласувате това доверие, да бъда административен ръководител на Военно-апелативния съд в такъв напрегнат, усложнен момент. Динамичността на процесите в съдебната система ми дават надежда, че бих могъл да допринеса за утвърждаване на европейските стандарти за добро управление, за реализиране на модерна и ефективна защита на правата на всяка от страните в процеса по подсъдните на военните съдилища и в частност на Военно-апелативния съд дела, за разгръщане потенциала на човешкия ресурс посредством висока мотивация, компетентност и социална отговорност на съдиите и служителите и не на последно място спазване на принципа за приемственост на добрите практики, в процеса на проприраща реформа и съобразно заложеното в Актуализираната стратегия за продължаване на реформата на съдебната система.

Концепцията ми за управление отразява вижданията ми за стратегическото развитие, целите и задачите на Военно-апелативния съд, като част от съдебната система на Република България в процеса на проприраща реформа.

Основната цел на ръководството на Военно-апелативния съд ще бъде утвърждаване европейските стандарти за добро управление, посредством придръжане към принципите на върховенството на закона, откритост и прозрачност, отчетност, компетентност, ефективност, съобразено с изискванията за етично поведение и отвореност за промени.

Основните насоки, които определям за дейността на административния ръководител за постигане на основната цел ще бъдат преди всичко отстояване независимостта на съда; усъвършенстване управлението за постигане на по-голяма ефективност, експедитивност, обективност и прозрачност в правораздавателния процес; повишаване нивото на компетентност и мотивация на съди и съдебни служители; подобряване на административната дейност и организацията на съдебната администрация за постигане на високо ниво на административно обслужване; ефективно използване на информационните технологии; повишаване на общественото доверие в съда и активно включване в процеса на формулирането и изпълнението на политиките на всички заинтересовани групи.

В настоящата концепция ще се опитам да развия по – подробно очертаните основни насоки на дейност, които ще следвам като

административен ръководител, ако ми гласувате това доверие. Смятам за нужно да направя и кратък анализ на актуалното състояние на съда, в контекста на заявленото от мен във връзка с необходимостта от продължаване на вече утвърдените добри практики в управлението на съда, като същевременно обърна внимание на проблемите в досегашната му дейност и начините за тяхното преодоляване.

Подробна информация относно разгледаните дела, движението на делата, броя свършени дела за годината, срочността им, решените дела по същество, анализ по видовете дела, броя на върнатите дела на първоинстанционните съдилища и причините за това, брой обжалвани и протестиирани възвивни производства и резултатите от касационната проверка и др. сведения за правораздавателна дейност на съдиите от Военно-апелативния съд се съдържат в годишните отчетни доклади, изгответи от председателя и обсъдени и приети на Общи събрания на съдиите, които доклади са представени на Висшия съдебен съвет и са публикувани на интернет страницата на съда. Поради това няма да Ви отегчавам с публични статистически данни, а в изложението си ще акцентирам само на най-важните от тях, за да изложа позицията си за приоритетите, които определят дейността на административния ръководител, включително във взаимоотношенията с останалите съдии, във взаимоотношенията със съдебните служители и съответно като ръководител на съдебния орган в публичното пространство.

1. Кадрова обезпеченост на съда. Човешки ресурси. Квалификация на магистратите и съдебните служители.

Военно-апелативният съд е орган на съдебната власт със седалище в гр. София и се явява възвивна, съответно касационна инстанция в определените от закона случаи спрямо актовете на Софийския военен съд, Пловдивския военен съд и Сливенския военен съд. Военно-апелативният съд осъществява своята дейност в съответствие с разпоредбата на чл. 119, ал. 1 от Конституцията на Република България, с конституционна, законова и подзаконова нормативна уредба, като при това спазва принципите и европейските стандарти в правораздаването.

Съдът е специализиран с оглед субектите, като подсъдността на военните съдилища, чиято по-горна инстанция той се явява, е определена в чл. 396 от НПК - разглеждане и решаване на дела за всички престъпления по Наказателния кодекс, извършени от военнослужещи: генерали, офицери и лица от сержантския и редовния състав от други министерства и ведомства; резервистите при изпълнение на активна служба в доброволния резерв и лицата на военновременна служба; гражданските лица на служба в Министерство на от branата, в Българската армия и структурите, подчинени на министъра на от branата, в Националната служба за охрана, в

Държавна агенция „Разузнаване“, при или по повод изпълнение на службата им, както и за престъпления, в осъществяването на които са участвали и гражданска лица. На военните съдилища са подсъдни и делата за престъпления, подсъдни на Специализирания наказателен съд, когато в извършването им са участвали лица по чл. 396, ал. 1 от НПК (чл. 411а, ал. 7 от НПК), както и делата за престъпления, извършени от военнослужещи от въоръжените сили и от служещи в Министерството на вътрешните работи, които участват в международни военни или полицейски мисии в чужбина (чл. 37, ал. 3 от НПК).

По отношение компетентността на военните съдилища по делата за престъпления, в осъществяването на които са участвали и гражданска лица, след решението на Европейския съд по правата на човека в Страсбург от ноември 2019 г. по делото Мустафа срещу България, по което Хюсейн Мустафа е осъдил държавата за нарушен право на справедлив процес, защото е бил осъден от военните съдилища за участие в престъпна група за контрабанда, само защото един от подсъдимите по делото е служил в армията по време на извършване на престъплението, намирам, че независимо от липсата на законодателна промяна в тази насока занапред както военните съдилища, така и Военно-апелативният съд е необходимо да съобразят принципните положения в това решение – разбира се в случай, че то бъде потвърдено, тъй като поради своята важност е допуснато до обжалване пред Голямата камара на ЕСПЧ. В него се критикува регламентираната подсъдност по чл. 396 и чл. 411а от НПК, която задължително изпраща определени дела срещу цивилни във военен съд и се сочи, че има световна тенденция за ограничаване на компетентността на военните съдилища при наказателно преследване на цивилни. Според съда в Страсбург правомощията на военните съдилища, когато съдят цивилни, не трябва да следват автоматично от НПК, а трябва да се даде възможност за всеки отделен случай подсъдността да се преценява въз основа на конкретни и „убедителни причини“, наличието на които трябва да бъде доказано във всеки отделен случай, а абстрактното разпределение на националните законодателства за някои категории престъпления на военните съдилища не е достатъчно. В случая с Мустафа ЕСПЧ приема, че не е имало причина делото да се гледа от военните съдилища, тъй като не е било извършено престъпление срещу въоръжените сили или присвояване на армейска собственост и изтъква, че той е бил предаден на военен съд без каквато и да е преценка на конкретните обстоятелства по случая и няма никакви основателни причини делото да не се гледа от общия наказателен съд. В решението съдът счита, че поради някои характеристики на военните съдилища те не могат да се разглеждат като равностойни на гражданска и е възможно да породят съмнения за тяхната независимост и безпристрастност, тъй като факторите военна дисциплина, на която подлежат и военните съдии, мястото им в състава на

армията и полученият чин, в комбинация с това, че съдебните заседатели по тези дела са офицери от армията води до този извод. Ако решението бъде потвърдено от Голямата камара на ЕСПЧ, то в случай, че ми бъде гласувано доверие за административен ръководител ще инициирам провеждането на съвместно съвещание на военни съдии, военни прокурори и съдии от ВКС, на което да бъдат анализирани както наказателното законодателство в страната, така и възможните действия, които следва да бъдат предприемани занапред в случаите, когато извършеното деяние е резултат от съвместните действия на лице от военния контингент и цивилно лице. Освен съобразяване на практиката с европейските норми целта ми ще бъде и недопускане осъждането на България по нови дела в ЕСПЧ.

Към момента щатната численост на съдиите от Военно-апелативния съд е 6 щатни бройки, от които 1 щ. бр. за административен ръководител – председател, 1 щ. бр. за заместник-административен ръководител – заместник-председател и 4 щ. бр. за съдии. Факт, който в голяма степен според мен е обезпокоителен е възрастта на съдиите, четирима от които (полк. Ангелов, полк. Фикиин, полк. Драгиев и полк. Александров) навършват възрастта по чл. 165, ал. 1, т. 1 от ЗСВ в тази и следващите четири години. С оглед наличните в обществото и в съдебната система нагласи за липсата на необходимост от съществуването на военно специализирано правосъдие това неминуемо ще се отрази негативно на практическата работа в съда в случай, че численият му състав бъде редуциран по тази обективна причина до степен, определяща невъзможност за изпълнение на дейността му по правораздаване и не бъде попълнен своевременно. Дори и към настоящия момент при изчерпване на възможността за формиране на съдебен състав измежду магистратите на Военно-апелативния съд, който да разгледа конкретно дело (например поради наличието на предпоставките по чл. 29, ал. 1, т. 1, б. А или ал. 2 от НПК в случаите, когато се касае за поредно разглеждане на делото пред възвивния съд), при необходимост за попълване на състава се командират магистрати от първоинстанционните военни съдилища.

Статутът на съдиите във Военно-апелативния съд изцяло съответства на изискванията за независимост, залегнали в Основните принципи на ООН за независимостта на съдебните органи (1985 г.), Препоръка № R (94) 12 на Комитета на министрите на държавите – членки относно независимостта, ефикасността и ролята на съдиите, приета от Комитета на министрите на 13.10.1994 г. и Европейската харта на статута на съдиите (1998 г.).

Всички магистрати притежават необходимата квалификация и имат продължителен съдийски опит – всички са с над 30 години юридически стаж, като работят конкретно в тази структура на съдебната система, както

следва: полк. Фикиин от 2000 година, полк. Драгиев от 2017 година, полк. Ангелов от 1998 година, полк. Александров в периода от 1998 до 2008 година и от 2018 година досега, полк. П.Петков от 1999 година и аз от 2001 година.

Всички съдии във Военно-апелативния съд са с ранг „съдия във ВКС“.

Независимо от дългогодишния опит на магистратите в областта на материалното и процесуалното право считам, че е необходимо допълнително да бъде повишена квалификацията им, за да бъде постигнато съответствие с изискванията, поставени в контекста на общностното право, като особено внимание бъде отделено на принципните положения в решенията на Европейския съд по правата на човека. С тази цел в случай, че гласувате доверие на кандидатурата ми, ще положа усилия за мотивиране на колегите ми да вземат участие в организираните от НИП семинари и лекции по такива теми, както и за поставяне на обсъждане на постановените съдебни актове по делата, образувани срещу България за нарушаване на европейските норми.

Отделно от това ще предприема инициатива за периодично анализиране и обобщение на съдебната практика на съда и за нейното съобразяване със съдебната практика на Върховния касационен съд. Уеднаквяването на практиката на съдилищата за постигане на предсказуемо и качествено правосъдие, синхронизирано с правото за правата на човека и правото на ЕС, е една от основните цели, които поставям при ръководството на съда. В тази връзка преди няколко години имаше практика да се провеждат работни съвещания на съдиите от Военно-апелативния съд, на които се обсъждаха въпроси относно причините за отмяната или изменението на съдебните актове на военните съдилища, която практика напоследък беше преустановена и това според мен неминуемо се отразява на нивото ни на професионална компетентност и води до неотстраняване на проблемите, пораждащи неправилна или противоречива съдебна практика по делата, подсъдни на военен съд.

Щатната численост на администрацията на Военно-апелативния съд е 12 щ. бр., от които обща администрация – 6 души и специализирана администрация – 6 души, както следва: съдебен администратор, главен счетоводител, служител по сигурността на информацията, той и съдебен секретар, специалист - стопанисване на съдебно имущество, 2 съдебни секретари, съдебен деловодител класифицирана информация, 2 съдебни деловодители, системен администратор, той и съдебен статистик, куриер и чистач. Съотношението обща към специализирана администрация е 1 към 1, а между администрация и съдии – 1 към 0,5. Реално заетият щат по брой съдебни секретари спрямо съдии в съда е 1 към 2 (един секретар на двама съдии), а тъй като определени дела се разглеждат от командирани съдии

по реда на чл. 107 от ЗСВ, съдебните секретари на практика работят с повече от двама съдии. Текущите задачи, свързани както с административната, така и със съдебната дейност, са приключвани от съдебните служители успешно и в срок. Всеки от съдебните служители, освен функционалните си задължения, съобразно заеманата от него длъжност, изпълнява и други функции, вменени му със заповед на председателя, така че съдът да може да осъществява дейността си нормално. Съвместяването на функции и дейност в съда е използвано широко, а квалификацията, продължителният стаж и опит в съдебната система и съответните на заеманата длъжност нравствени качества на съдебните служители им дават възможност да изпълняват качествено служебната си дейност, съобразно Правилника за администрацията в съдилищата (ПАС) и утвърдените длъжностни характеристики.

Относно съдебните служители намирам, че техният брой към момента е оптимален и съответен на натовареността на органа на съдебна власт, за чийто ръководител предлагам кандидатурата си. При отчитане на тази количествена натовареност, дори и спецификата на част от разглежданите дела (големи по обем и в много от случаите съдържащи материали под режима на ЗЗКИ, което налага и съдебните секретари да са преминали съответното обучение и да са оправомощени от специализираните органи за работа с такава информация) не предпоставя необходимост от увеличаване на щатните бройки за съдебни служители.

Отчитам като положителна трайно установената практика за работа на служителите в екип, тяхната взаимозаменяемост, бързина и ефективност на работата, включително при отсъствие на служители от работа поради ползване на платен годишен отпуск или отпуск поради временна неработоспособност. Всички съдебни служители изпълняват както преките си служебни задължения, така и допълнително възложените при необходимост дейности в срок, няма постъпили оплаквания от административното обслужване и работата с граждани и институции, която определям като такава на високо ниво.

В съда е наложена положителна управленска практика за създаване на комисии по периодични проверки дейността на администрацията – обща и специализирана, която следва да бъде запазена.

Постигнатото високо ниво на работа на съдебната администрация и на административното обслужване следва да бъде запазено, като допълнително трябва да се обърне внимание на изграждането на адекватна реакция към все по-заплашните стандарти на предоставяне на публичните услуги.

2. Правораздавателен процес – натовареност и движение на делата.

Мерки за повишаване ефективността на правораздавателния процес

На заседание от 16.07.2019 г. на Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет, по т. 37 от дневния ред „Съдебна карта, натовареност и съдебна статистика“ е взето решение относно оптимизиране на съдебната карта в частта за военните съдилища. В решението се приема принципно съгласие за закриване на военни съдилища и се сформира работна група за изготвяне на анализ на степента на натовареност на военните съдилища, който да съдържа конкретно предложение с оглед оптимизиране на броя и структурата на военните съдилища. В състава на работната група са включени членовете на комисия „Съдебна карта, натовареност и съдебна статистика“ към СК на ВСС, членове на комисия „Бюджет и финанси“ и комисия „Управление на собствеността“ към Пленума на ВСС, „Съдебна администрация“ към СК на ВСС, както и представители на Върховния касационен съд (ВКС), Военно-апелативния съд (ВоАС), Военен съд – София(ВССф), Военен съд – Пловдив(ВСПд) и Военен съд – Сливен.

Като пряко заинтересован от бъдещите решения за съдбата на военното правораздаване следя анализите на работната група, които обобщават статистиката (по количествени и качествени показатели) за правораздавателната дейност на военните съдилища и съм запознат с изгответия до момента работен вариант.

При статистическото съпоставяне на количествените показатели за натовареност е видно, че средната натовареност на съдия по щат на Военно-апелативния съд спрямо броя дела за разглеждане месечно на един съдия, за периода 2016 г - 2019 г. е съответно - 1,49 през 2016 г., 1,24 през 2017 г., 1,08 през 2018 г. и 1,21 през 2019 г. За сравнение средната натовареност по щат в наказателните отделения на апелативните съдилища през 2016 г. към дела за разглеждане на месец е била: 4,61 през 2016 г., 4,93 през 2017 г., 4,84 през 2018 г. и 4,61 през 2019 г. В това отношение Военно-апелативният съд се явява най-ненатовареният апелативен съд в страната и показателите са намалявали с всяка следваща година от посочения период, докато натовареността в Апелативния специализиран наказателен съд, който е със следващите по големина показатели е нараства - от 2,98 през 2016 г., 3,09 през 2017 г., 4,00 през 2018 г. и 4,31 бр. през 2019 г.

За същия период през 2016 г. най-натоварени са били наказателните съдии от Апелативен съд - Пловдив с 6,33 дела бр. месечно, а през 2017 г. и 2018 г. – съдиите от наказателното отделение на Апелативен съд – Велико Търново, съответно със 7,42 бр. дела за разглеждане месечно през 2017 г. и 7,24 бр. дела - през 2018 г. През 2019 г. отново най-натоварени са били наказателните съдии от Апелативен съд - Велико Търново с 6,31 дела бр. месечно.

Средната месечна натовареност на съдия по щат в първоинстанционен военен съд към дела за разглеждане е, както следва:

За 2016 г. средна натовареност 4,21(*стр. 20 от Анализ на натовареността на съдилищата за 2016 г. на ВСС, прием от СК на ВСС с решение по протокол № 29/18.07.2017.*), като за Софийски военен съд – 3,19, за Военен съд Пловдив – 5,82 и за Военен съд Сливен – 4,56;

За 2017 г. средна натовареност 3,17(*стр. 16 от Анализ на натовареността на съдилищата за 2017 г. на ВСС, прием от СК на ВСС с решение по протокол № 17/29.05.2018 г.*), като за Софийски военен съд – 2,43, за Военен съд Пловдив – 3,76 и за Военен съд Сливен - 4,22;

За 2018 г. средна натовареност 3,78(*стр. 18 – т. 2 от Анализ на натовареността на съдилищата за 2018 г. на ВСС, прием от СК на ВСС с решение по протокол № 20/25.06.2019 г.*), като за Софийски военен съд - 3,76, за Военен съд Пловдив - 2,45 и за Военен съд Сливен -7,21;

За 2019 г. средна натовареност 3,75(*от стр. 17 от предходния отчет на ВКС за военните съдилища*), като за Софийски военен съд - 3,58, за Военен съд Пловдив - 2,82 и за Военен съд Сливен - 6, 67.

През 2016 г. в системата на военните съдилища са постъпили общо 899 дела. От тях 97 са постъпили във Военно-апелативния съд – въззвивни наказателни дела от общ характер (в.н.о.х.д.) – 54 бр., въззвивни частни наказателни дела (в.ч.н.д.) – 33 бр., въззвивни административно-наказателни дела (в.а.н.д.) – 7 бр. и въззвивни наказателни дела от частен характер (в.н.ч.х.д.) – 3 бр.; 331 във Военен съд София, 324 във Военен съд Пловдив и 147 във Военен съд Сливен.

От разгледаните през 2016 г. от първостепенните военни съдилища 190 бр. наказателни дела от общ характер разпределението по видове престъпна дейност е, както следва: „Престъпления против собствеността“ – 98 бр., „Общоопасни престъпления“ – 46 бр., „Документни престъпления“ – 13 бр., „Военни престъпления“- 11 бр., „Престъпления против стопанството“ - 10 бр., „Престъпления против дейността на държавните органи и органи на обществените организации“ - 5 бр., „Престъпления против личността“ - 4 бр., „Престъпления против реда и общественото спокойствие“ - 3 бр. През 2016 г. концентрация на дела има в Софийски военен съд и Военен съд Пловдив и те са над два пъти повече от делата във Военен съд Сливен.

През 2017 г. в системата на военните съдилища са постъпили общо 667 бр. дела. От тях 67 бр. дела са постъпили във Военно-апелативния съд - в.н.о.х.д. - 31 бр., в.ч.н.д. - 26 бр., в.а.н.д. - 8 бр. и в.н.ч.х.д. -2 бр.; 251 бр. в Софийски военен съд, 140 бр. във Военен съд Сливен и 209 бр. във Военен съд Пловдив. От разгледаните през 2017 г. от първоинстанционните военни съдилища 126 бр. наказателни дела от общ характер разпределението по видове престъпна дейност е, както следва: „Престъпления против собствеността“ - 40% (51 бр.), „Общоопасни

престъпления“ - 30% (38 бр.), „Военни престъпления“- 10% (12 бр.), „Престъпления против дейността на държавните органи и органи на обществените организации“ - 7% (9 бр.), „Престъпления против стопанството“ - 6% (7 бр.), „Документни престъпления“ – 4% (5 бр.) и „Престъпления против личността“ - 3% (4 бр.). През 2017 г. концентрация на дела има в Софийски военен съд и Военен съд Пловдив.

През 2018 г. в системата на военните съдилища са постъпили общо 711 бр. дела. От тях 77 бр. дела са постъпили във Военно-апелативния съд за разглеждане по реда на въззвиното производство - в.ч.н.д. - 37 бр., в.н.о.х.д. - 28 бр., в.а.н.д. - 10 бр. и в.н.ч.х.д. - 2 бр.; 350 бр. в Софийски военен съд, 159 бр. във Военен съд Сливен и 125 бр. във Военен съд Пловдив. От разгледаните през 2018 г. от първостепенните военни съдилища 110 бр. наказателни дела от общ характер разпределението по видове престъпна дейност е, както следва: „Общоопасни престъпления“ - 39 бр., „Престъпления против собствеността“ - 26 бр., „Военни престъпления“- 12 бр., „Престъпления против реда и общественото спокойствие“ – 10 бр., „Престъпления против личността“ - 7 бр., „Престъпления против стопанството“ - 7 бр., „Документни престъпления“ – 6 бр. и „Престъпления против дейността на държавните органи и органи на обществените организации“ - 3 бр. Въз основа на тези данни през 2018 г. следва да се приеме отново, че най-натоварен е бил Софийски военен съд, след него Военен съд Сливен и най-малко натоварен е бил Военен съд Пловдив.

През 2019 г. в системата на военните съдилища са постъпили общо 664 дела. От тях 73 са постъпили във Военно-апелативния съд - в.н.о.х.д. - 29 бр., в.ч.н.д. - 21 бр., в.а.н.д. - 15 бр., ч.н.д. по чл. 243 от НПК – 6 бр. и в.н.ч.х.д. - 2 бр.; 287 във Военен съд София, 155 във Военен съд Пловдив и 149 във Военен съд Сливен. Постъпилите дела от общ характер са 119, от частен характер са 3, административно-наказателни са 54, а 488 са частни производства. От разгледаните през 2019 г. от първоинстанционните военни съдилища 113 бр. наказателни дела от общ характер разпределението по видове престъпна дейност е, както следва: „Общоопасни престъпления“ - 45 бр., „Престъпления против собствеността“ - 25 бр., „Документни престъпления“ – 11 бр., „Военни престъпления“- 10 бр., „Престъпления против личността“ - 9 бр., „Престъпления против реда и общественото спокойствие“ – 5 бр., „Престъпления против дейността на държавните органи и органи на обществените организации“ - 4 бр., „Престъпления против стопанството“ - 3 бр. и „Престъпления против брака, семейството и младежта“ – 1 бр. Очевидно е, че концентрация на дела има във Военен съд София и те са почти половината от всички постъпили през 2019 г. в първоинстанционните съдилища дела.

На базата на така посочения работен анализ на натовареността на военните съдилища, включително от гледна точка на фактическата и правна сложност на разглежданите от тях дела, в работния анализ е направена констатацията, че броят на делата, които се образуват и разглеждат във военните съдилища е сравнително устойчив, с трайна тенденция към намаляване; че намаляват делата с фактическа и правна сложност; както и че броят на делата за „Военни постъпления”, разгледани от първоинстанционните военни съдилища, е нисък – 11 бр. (6 %) през 2016 г.; 12 бр. (10 %) през 2017 г.; 12 бр. (11 %) през 2018 г. Работната група е констатирала, че съществено значение за запазване броя на постъпленията във военните съдилища все повече оказва броят на образуваните частни наказателни дела, преобладаващата част от които са за разпити на свидетели, както и че сред отчетените като самостоятелни бройки дела има такива, които неколкократно са прекратявани и връщани на прокурора, връщани са от въззвивна на първа инстанция или от касационна на въззвивна инстанция.

Посочената по-горе тенденция няма как да бъде отречена - тя е очевидна за всеки, който е видял публикуваните данни от годишните доклади на съдилищата в Република България.

На фона на статистиката схващането, че военните съдилища нямат работа поради липсата на дела води както до негативно отношение към военните магистрати, така и до напрежение в работата им, провокирано от неизвестностите в бъдещия им статут.

Ниската натовареност логично поставя на дневен ред въпроса за оптимизиране състава на структурите на военните съдилища, но тази трансформация следва да е плавна и гарантираща приемственост и адаптивност към динамиката на процесите във въоръжените сили и цялата съдебна система. В този процес за трансформация моето виждане за мястото на председателя на Военно-апелативния съд е като един от лидерите на процеса за формиране на адекватно и професионално предложение към ВСС, което да е резултат от широк консенсус в системата на военното правораздаване и да гарантира приемственост по отношение на добрите практики.

Като магистрат приветствам усилията на Висшия съдебен съвет да създаде обективен, а не само формален измерител за отчитане индивидуалната натовареност на всеки съдия и на конкретния орган на съдебна власт, тъй като единствено броят дела не може да създаде реална представа за действителната натовареност, без да се отчитат спецификата на конкретния съд, неговата законоопределенна подсъдност, вида, характера, правната и фактическа сложност на делата.

Спецификата на военните съдилища, в които постъпленията на делата са в пряка зависимост от числеността на Българската армия, както и

особеното качество на военнослужещите като субекти на извършване на престъплениета, подсъдни на военните съдилища, продължават да оказват своето влияние върху този процес и този въпрос винаги е бил на вниманието на ръководствата, както на Военно-апелативния съд, така и на останалите военни съдилища.

В тази връзка е уместно да се посочи, че няма основания занапред да бъде извършвана редукция на личния състав на въоръжените сили, а напротив – армията ще се модернизира и отделно ще се увеличава и нейната численост с привличане на резервисти. Следователно установените към момента показатели като натовареността на военните съдилища могат да се приемат за база на структурната трансформация на военното правораздаване. Не може да не бъде отчетено и че в съвременните условия заплахата за сигурността еволюира и юридическите мерки за противодействие на тази заплаха не трябва да бъдат неглигираны, а напротив – те трябва да се адаптират към промените в световен мащаб. Основна мисия на българските въоръжени сили е и подкрепата на международния мир и сигурност, поради което редовно се изпращат български военни контингенти извън страната. Това неминуемо е свързано със спазването на международното хуманитарно право, по отношение на което намирам, че също е необходимо да бъде повишена правната квалификация на военните магистрати, тъй като това е от значение за правосъдието, осъществявано по повод на престъпления, извършени в условията на мисия или при бойна обстановка извън страната.

Освен това, всички сме свидетели на оказвания в момента миграционен натиск към страните от ЕС. Становището ми е, че няма каквito и да било основания да се счита, че този натиск ще продължи да бъде изключително засилен само в посока към Гърция и ще подмине българо-турската граница. Във времето е създадена организация за взаимодействие между военни формирования и структурни звена на МВР за осъществяване на логистична поддръжка, като военнослужещи се командироят в района на българо-турската граница. Наличието на военни патрули при охраната на границите е още едно основание да не бъде извършвана по-нататъшна редукция на личния състав на въоръжените сили, а съществуването на атакувана външна за ЕС граница и участието на армията при осъществяване на защитата ѝ неминуемо ще повлияе на постъпленията на дела във военните съдилища.

Намирам и че необходимостта от съществуването на военни съдилища се определя и от обстоятелство, на което всички сме свидетели в настоящия момент – обявеното извънредно положение в нашата, а и в редица други страни в света във връзка с разпространението на COVID-19. В някакъв етап от борбата срещу вируса военните структури и подразделения неминуемо ще бъдат ангажирани с осъществяването на мерките по превенция и контрол, предвидени в разпоредбите на чл. 9 – 11

от Закона за мерките и действията по време на извънредното положение, обявено с решение на Народното събрание от 13.03.2020 г., обн. ДВ бр. 28 от 24.03.2020 година. ВМА се очертава като медицинско заведение, водещо в изследването на вируса и лечението на заразените с него и неслучайно за ръководител на Кризисния щаб на Република България за борба с коронавируса е назначен висш военослужещ – генерал майор Мутафчийски.

Обществото ще има нужда от съдействие за конвоиране на стоки от първа необходимост и медицински такива в изградените вече транспортни коридори в Европа, за засилване на контрола по границите на страната, за пресичане на спекулата с лекарства, предпазни средства и медицински изделия. Армията е готова във всеки един момент да се включи в помощ на Министерството на вътрешните работи, както го прави и по границите на страната. Към настоящия момент в съседна на България държава – Република Сърбия, армията активно участва в поддържането на реда и спазването на наложените ограничителни мерки на населението относно придвижването. Намирам, че сега не е моментът да се вземат кардинални решения за съкрашаването на изградени и работещи части от съдебната система, тъй като ситуацията е нова и непозната за нас като общество – не само в България, но и в световен мащаб. Няма ясни прогнози кога и по какъв начин човечеството ще се пребори с този проблем, който вероятно ще засегне почти всяко семейство. Проблемът ще доведе до съществуването на различен тип престъпност, за обвързаността на която с подсъдните на военните съдилища дела няма, а и няма как да има на този етап каквито и да било обективни прогнози. Считам също така, че и след края на тази несъмнена за човечеството и страната криза ще е необходимо внимателно и разумно да се подходи към извършване на структурните реформи в правосъдието и в частност редукцията на военните съдилища, тъй като сегашната извънредна ситуация показва ясно, че този процес, макар и статистически добре обосноваван, не е дотам предвидим, колкото изглеждаше само допреди няколко седмици.

Разгледана по този начин, ниската натовареност на военните съдилища в цялост и по-конкретно на Военно-апелативния съд не може да се ограничава до обикновени статистически данни. Тя е зависима и от организацията на работа на органите на досъдебното производство, функция от чиято дейност е дейността на военносъдебните органи, а наред с това дейността на възвижданата инстанция е пряко зависима и от волята на страните, които упражняват правото си на жалба и протест. Съдът не е орган, който да инициира ангажираността си, а това зависи от много и различни фактори. Субектите, определящи родовата подсъдност на престъпленията са законодателно установени, дефинирани и структурно различни от тези, подсъдни както на общите съдилища, така и на Специализирания наказателен съд. Числеността им е ограничена, като в

основната си част това са военнослужещи със сравнително висок образователен ценз, по отношение на които има изначални и законоопределени критерии за съвместимост, сред които е и липсата на осъждане за умишлено престъпление, независимо от реабилитацията, поради което субективните криминогенни фактори са незначителни.

С оглед регулирането на степента на натовареност на отделните органи на съдебната власт многократно беше поставян въпросът да бъдат извършени законодателни промени на нормативната уредба, касаеща подсъдността на военните съдилища, но това до момента не среща необходимото одобрение. Намирам, че е необходимо подсъдността на военните съдилища да бъде разширена, което ще доведе до увеличаване натовареността им и съответно до пълноценното използване на професионалния капацитет на магистратите. Вярвам, че внимателният анализ на този проблем изисква използване на различни механизми за преодоляването му и това, независимо от липсата на законодателна инициатива на съдилищата, е пътят, който би спомогнал в най-голяма степен за разгръщане потенциала на човешкия ресурс във военните съдилища, за мотивацията на магистратите и промяната в отношението на обществото и самата съдебна система към тях.

Началото на процеса на анализ виждам като поставено още на заседание на Комисията „Съдебна карта, натовареност и съдебна статистика“ към Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет от 07.02.2018 г. и последвалите мотивирани предложения за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс и за справяне с ниската натовареност на военните съдилища, включително на Военно-апелативния съд. С колегите от военните съдилища предложихме на военен съд да бъдат подсъдни делата за престъпления, извършени от лицата, служещи във всички органи от силите от системата на национална сигурност на Република България; делата за престъпления против реда и управлението, когато деянието е насочено срещу дейността на структурите на пряко подчинение на министъра на от branата, Държавна агенция „Национална сигурност“, Държавна агенция „Разузнаване“ и Национална служба за охрана; делата за престъпления против правосъдието, когато са извършени във връзка с престъпления, делата по които са подсъдни на военните съдилища и др.). Предложихме изменения в Административнопроцесуалния кодекс (на воения съд да са подсъдни жалби на военнослужещи срещу заповеди за налагане на дисциплинарно наказание, с изключение на жалбите срещу заповедите на министъра на от branата), изменения в Закона за административните нарушения и наказания (наказателното постановление и електронният фиш срещу лицата по чл. 396, ал. 1 от Наказателно-процесуалния кодекс да подлежат на обжалване пред воения съд), както и изменения в Указ № 904 от

28.12.1963г. за борба с дребното хулиганство (когато деянието е извършено от военнослужещ, делото да се разглежда от военен съдия).

Макар тези наши предложения да не срецинаха до момента необходимите за реализацията на промените разбиране и воля за законодателна промяна, аз бих работил активно за тяхното осъществяване, тъй като напълно споделям тревогите на колегите си от Военно-апелативния и останалите военни съдилища от негативното отношение към нашата работа, което в крайна сметка води до все по-активно наслагващото се мнение за изцяло отпаднала нужда от съществуването на структурите, в чиято компетентност са поставени делата по Глава 13 от НК.

Считам, че в тази връзка подходът на обществото като цяло и на магистратската общност в частност е противоречив и непоследователен, макар да се демонстрира известно желание за специализация на органите в съдебната власт - тъй като несъмнено уреждането на военната служба като професия, модернизацията на българската армия и въоръжените сили, членството на Република България в НАТО и др. фактори предпоставят развитието на обществени отношения, които следва да бъдат бранени от посегателство, в т.ч. и посредством актуализация на материалното наказателно право относно военните престъпления.

Създаде се Актуализирана стратегия за продължаване на реформата в съдебната система, приета с решение на Министерския съвет от 17.12.2014 г., за развитието на която последваха през годините няколко плана за действие/пътни карти. Тази стратегия поначало отчете динамиката на събитията през последните 4 години и постави на дневен ред нови проблеми в професионалната общност, за решаването на които съответно се предлагат нови решения. За изпълнение целите ѝ беше извършено и преструктуриране на Висшия съдебен съвет (ВСС) така, че решенията по кариерни и дисциплинарни въпроси за съдии да се вземат от колегия, включваща мнозинство от съдии, избрани от съдии, а за прокурори и следователи – от колегия на прокурорите и следователите; за пряк избор на членовете на професионалната квота във ВСС, провеждане на съответните общи събрания при гарантирана тайна на вота, разширяване на правомощията на общите събрания на съдиите в процесите на администриране на съдилищата и др.

В Стратегията е поставен въпросът за това, че институциите на съдебната власт разполагат със значителни ресурси, които не се използват оптимално и представляват вътрешен резерв за реформа, включително че съществуват специализирани органи, чиято натовареност е значително по-малка от тази на общите такива. Променящата се международна среда, посредством усложняваща се международна обстановка около страната ни, възникването на нови точки на напрежение в Европа и задълбочаването на конфликтите в Близкия изток в Стратегията са посочени като факторите, наред с новите хибридни и асиметрични форми на конфронтация, които

неизбежно ще изправят правоохранителните и правозащитните институции на страната ни пред значително нарастване на трансграничната престъпност. Намирам, че в този контекст не бива да бъде подценявано присъствието на български военни формирования в различни конфликтни точки на планетата и съответно наличието на специфична престъпност, свързана с военните правила и норми на поведение, която не може да бъде обхваната от обикновените общи съдилища - поради факторите, които са относими само към военните структури и неприложими в гражданското общество, каквото са воинската дисциплина, отношенията на подчиненост, военната чест и др., пряко свързани с отбраната и сигурността на страната и носенето на военната служба.

В контекста на инициативите за изработване на нов Наказателен кодекс или изменение и допълнение на действащия е належащо съставите на повечето от престъпленията по Глава тринадесета от Особената част на НК да бъдат преосмислени и преуредени по начин, отговарящ на съвременните обществени отношения, при които беше ликвидирана наборната военна служба и се премина изцяло към кадрова платена такава. Новата концепция за наказателна политика, оценката на нуждата от актуализация на конкретни институти и състави от НК и разработване на съответен проект за неговото обновяване са поставени като цел и на Актуализираната Пътна карта за изпълнението на Актуализираната стратегия за продължаване на реформата в съдебната система, приета с Решение на МС от 09.05.2019 г., а опитът и компетентността на военните съдии и в частност тези на Военно-апелативния съд биха могли да допринесат при изготвянето на проектозакон в тази насока, ако, разбира се, бъдат включени в такава работна група.

При оценката на ефективността на структурите за специализирано правосъдие (системата на административните съдилища; военните съдилища; специализираните наказателни институции), визирана в същата Актуализирана Пътна карта и по-конкретно при извършване на оценка за ефективността на военните съдилища и специализираните наказателни институции считам, че като партньор на водещата отговорна институция действително беше необходимо да бъдат включени ВСС, ВКС и ВКП, Военно-апелативният съд и трите първоинстанционни военни съдилища в страната (както това беше сторено след посоченото по-горе решение на СК на ВСС от 16.07.2019 г.), но тяхното участие не бива да остане само на ниво предоставяне на статистическа информация, която и без това е достъпна от годишните отчетни доклади.

Най-голямото предизвикателство към системата на военните съдилища намирам бъдещата неизбежна редукция на броя им. Тази непопулярна сред военните магистрати мярка несъмнено ще бъде предприета по време на бъдещия мандат на административния

ръководител на Военно-апелативния съд, тъй като структурното реформиране на системата за военно правосъдие се нуждае от нея и този въпрос няма как да бъде подминат в стратегията за управление, която предлагам на вашето внимание.

Вече беше извършена редукция на военните съдилища посредством закриването на Военен съд Варна и Военен съд Плевен, като едновременно с това беше разширен съдебният район, обслужван от останалите две военни съдилища в Сливен и София. Закриването на двата военни съда би следвало да доведе до увеличаване бройката на разглежданите от останалите военни съдилища дела, но тъй като липсва статистика по въпроса, не мога да взема становище дали това действително се е случило, а и обективният критерий за подобна преценка би следвало да отчете и извършените във времето законодателни промени, които драстично ограничиха компетентността на военните съдилища.

Едновременно с това няма обективни данни доколко закриването на двете военни съдилища се е окказало ефективно и в икономически аспект. С намаляването на средствата за военно правораздаване (неплащане на разходи за ползването на сграден фонд, на средства за заплати и за функциониране на закритите съдилища и др.), към момента поради отдалечената локация на съществуващите първоинстанционни военни съдилища се налага логичното увеличаване на пътните разходи за свидетели, експерти и съдебни заседатели, а и в случаите, посочени в НПК, при които съдебното одобрение на извършени действия по разследването (претърсване, изземване, обиск) е законодателно поставено в кратък срок. Освен увеличените разноски за път, локацията на военните съдилища създава неудобства и от битов характер в случаите на насрочени съдебни заседания с участието на свидетели, страни (вкл. адвокати), експерти и съдебни заседатели, които живеят в отдалечени населени места и следва освен пътуването да организират и престоя си в седалището на съответния военен съд. Освен това, конкретно от Военен съд Сливен се насрочват и разглеждат дела и в гр. Бургас (за разглеждане дела за деяния, извършени на територията на бившия Военен съд – Варна и в област Бургас, както и за разпити на свидетели), а магистратите и служителите на този първоинстанционен военен съд осъществяват командировки и в градовете Варна и Шумен, като във всички посочени случаи се ползват съдебни зали в окръжните съдилища в тези градове. Всичко това предполага изразходване на финансови средства за командированите състави, за гориво, дневни и нощувки, както и средства за свидетели и вещи лица, които пътуват от различни краища на страната. Командированите съдии са ангажирани освен с пряка правораздавателна дейност и с изразходване на време за придвижване и организиране на престоя си в съответното населено място.

Въпреки това намирам, че решението, взето на 29.07.2019 г. от Общото събрание на съдиите от Военно-апелативния съд за подкрепяне на идеята за закриване на военни съдилища, с което решение се приема, че това следва да бъде сторено по отношение на съдилищата в Пловдив и Сливен, е съответно на обективните данни за натовареността на военните съдилища и на намаления брой на разглежданите от тях дела. Решението на Общото събрание е съобразено и с решението от 16.07.2019 г. на СК на ВСС за структурна реформа във военното правораздаване и закриване на военни съдилища. Разбира се, при практическото изпълнение на подобна инициатива следва да бъде подходено по начин, който да позволи преминаването както на магистратите, така и на съответните съдебни служители в други структури на съдебната власт, за да продължи да бъде използван техният дългогодишен практически опит. Именно с цел отстояване на решението на Общото събрание на съдиите от Военно-апелативния съд беше избран за представител в работната група за изготвяне на анализ на степента натовареност на военните съдилища председателят на съда, но доколкото съм запознат с анализите на работната група, това наше решение не е оповестено.

Що се отнася до въпроса необходима ли е специализирана апелативна инстанция за военните съдилища, лично аз считам, че не е удачно обща апелативна инстанция да осъществява нейната функция, поради спецификата на разглежданите престъпления и на лицата, попадащи в обхвата на военното правораздаване, които предпоставят нуждата от специализиран възвишен контрол на постановените съдебни актове и посочената по-горе в настоящата концепция тенденция за увеличаване на военния потенциал на страните членки на НАТО, която няма да подмине и нашата държава. При решаването на въпросите за вината и отговорността на подсъдимите лица, освен нормите на правото трябва да се познава и военното дело – бойната техника, мирновременната и военновременната подготовка, военните порядки и именно затова е необходимо да съществуват квалифицирани магистрати, включително на апелативно ниво, тъй като боеспособността на армията и всичко свързано с нея е въпрос, който в съвременното динамично в световен мащаб общество не бива да бъде подценяван.

Относно правораздавателната дейност на Военно-апелативния съд, която според мен е най-важната за оценката му намирам, че от годишните доклади, а и от личните ми опит и наблюдения през изминалите години съдът изпълнява успешно конституционната си функция и делата се решават в разумен срок.

Образуването и движението на всички видове дела се извършва съгласно изискванията на НПК, ЗСВ и Правилника за администрация в

съдилищата. Наложена е практиката делата да се докладват на заместник - председателя в деня на постъпването им, като след образуване на делото чрез Централизирана система за разпределение на делата, осигурена от ВСС се реализира случайният подбор на съдията-докладчик и съдебния състав за разглеждането на делото.

Делата, разглеждани от Военно-апелативния съд, логично са в пряка зависимост от тези, разглеждани от първостепенните военни съдилища и в преобладаващата си част са такива за престъпления против собствеността (дължностни присвоявания в големи и особено големи размери, както и против дейността на държавни органи, обществени организации и лица, изпълняващи публични функции и по-специално престъпленията по служба, извършени от отговорни длъжностни лица в Министерство на от branата, при или по повод тяхната служебна дейност), престъпления против реда и общественото спокойствие, против стопанството и общоопасни престъпления.

Значителна част от делата са с висок обществен интерес и фактическа и правна сложност, като не бива да се пренебрегват и тези за воените престъпления по Глава тринадесета от Особената част на НК (против подчинеността и военната чест; престъпления против караулната, постовата, патрулната, вътрешната и граничната служба).

В съда е наложена и утвърдена практиката на бързина и срочност при решаването на делата на производство, която се дължи на високата отговорност на магистратите и взаимодействието между отделните съдебни служители. Утвърдена е и положителната практика за своевременност и срочност при изготвяне на съдебните актове, дельт на отложените дела е сравнително нисък и винаги се касае за основателно и по обективни причини отлагане, няма случаи на несвоевременно връчени съдебни книжа. Почти липсват случаи на отсрочване на делата поради стремеж на страните да забавят решаването им посредством неявяване или неоснователни искания, а когато това все пак е ставало, съдът е реагирал адекватно, в съответствие с правомощията си по НПК. Няма неоснователни отводи на магистрати от разглеждането на делата.

Наложените посредством положителните механизми за управлението на делата практики следва да бъдат запазени и надградени.

Отчитайки добрите практики в съда, същевременно си давам сметка и за отправените от ВКС към магистратите от Военно-апелативен съд критики за качеството на част от постановените актове, макар и над 50 процента от тях да са били потвърдени. Дельт на изцяло отменените съдебни актове е значителен и това, отнесено към трайната тенденция за намаление в постъплението на делата, сочи на наличието на проблеми в правораздавателната дейност на съда.

В тази насока в случай, че ще бъде гласувано доверие и ще бъда избран за административен ръководител, ще се стремя да допринеса за

привеждане на съдебните актове в съответствие с изискванията на практиката и принципите на правото на Република България и ЕС. Дълбокото ми вътрешно убеждение е, че липсата в отделни случаи на пълно, всестранно и обективно изясняване на обстоятелствата по делата се дължи на преустановената напоследък в съда дейност по обсъждане както на съдебната практика, така и на причините за отмяната от ВКС на постановени от Военно-апелативния съд актове. Не бива да бъдат подценявани като фактори и негативното отношение на магистратската общност към военните съдилища и неизвестният им бъдещ статут, които водят до демотивация на военните магистрати и на служителите във военните съдилища. Считам, че бързината, обективността и качеството на правораздавателния процес биха се подобрili и посредством прилагането на политики за повишаване личното стимулиране на съдиите - постигнатите добри резултати да бъдат поощрявани, а при констатиране на нарушения при разглеждане на делата да бъдат използвани адекватни дисциплинарни мерки.

За повишаване компетентността на магистратите следва да се използват и всички възможни формални и неформални механизми – участие в организираните от Националния институт на правосъдието (НИП) обучения и квалификационни курсове; периодични работни съвещания с магистратите от Военно-апелативния съд и от първоинстанционните военни съдилища за обсъждане и анализ на съдебната практика, изменението в нормативните актове, на решенията на Европейския съд по правата на човека и решенията на Съда на Европейския съюз по преюдициални запитвания по наказателноправни и административнонаказателни въпроси. Подходяща форма за поддържане на високо ниво на компетентност и уеднаквяване на съдебната практика са съвместните семинари със съдилища извън системата на военното правораздаване.

Тъй като програмата на НИП не предвижда специализирано обучение на магистратите от военните съдилища, а и откакто аз съм военен съдия такова обучение не е имало, на практика това допринася за неразбирането на същността на военните съдилища и неглизирането на тяхната правораздавателна дейност, което също отчитам като отрицателен фактор за качеството на правораздавателния процес и като административен ръководител на Военно-апелативния съд бих работил за преодоляването му.

Не на последно по значение място намирам, че има неизползвани до момента възможности за подобряване взаимодействието между магистратите и служителите на съда и ръководството на същия. Така например съществуващият формализъм в прилагането на принципа за случайното разпределение на делата в съда, при който заместник-

председателят чрез използване на компютърната система провежда избора на съдия-докладчик и членовете на съдебния състав, след което този избор се утвърждава допълнително от административния ръководител на Военно-апелативния съд, удължава процеса по първоначалното администриране на делата, които по този начин не се докладват своевременно на съдиите-докладчици. Принципът на случайнния подбор чрез равномерно електронно разпределение на делата и преписките, съобразно поредността на постъпването им при спазване изискванията на чл. 360б от ЗСВ налага, според мен, лицата, оправомощени да използват информационните системи за разпределение да носят лична отговорност за извършените действия в тази връзка. Това е и предпоставка за ефективно упражняване на контрол върху процеса по разпределение. Не намирам за правилно и наложената към настоящия момент практика заместник-председателят на съда, който чрез използване на компютърната система провежда избора на съдия-докладчик и членовете на съдебния състав, да бъде едновременно с това и председател на комисията, извършваща периодична проверка по контрол за спазване на тази дейност и в случай, че ми бъде гласувано доверие като ръководител, незабавно ще преустановя тази практика.

Същевременно считам, че взаимодействието между ръководството на Военно-апелативния съд, от една страна и магистратите и служителите, от друга е обременено и от факта, че изградената в съда служебна електронна поща не се използва като възможност за запознаване с издадените от административния ръководител заповеди, а всяка от заповедите се връчва от служител срещу подпись на заинтересованите лица. Тъй като към момента издаваните от ръководството на съда писмени заповеди са по около 440 броя всяка година, удачно според мен е да бъде намалено свръхрегулирането на взаимоотношенията в съда чрез писмени заповеди, както и да бъдат използвани възможностите, които дават технологиите в съвременния свят.

3. Сграден фонд. Техническо оборудване.

Военно-апелативният съд се помещава на партерния етаж в сградата на Съдебната палата в гр. София. Разполага с 4 съдийски кабинета и 4 стаи за служителите. Две трети от съдиите работят по двама в кабинет. Съдебният администратор и главният счетоводител заемат общ кабинет. Двама съдебни секретари, системният администратор, той и статистик и специалист – стопанисване на съдебно имущество са в един кабинет. Съдебното деловодство и регистратурата, куриер и чистач се помещават също в един кабинет. Регистратурата за класифицирана информация, съгласно изискванията на ЗЗКИ се помещава в напълно оборудвана отделна стая, намираща се на сутерена в Съдебната палата.

Работните места на съдиите, съдебния администратор, главния счетоводител, системния администратор, съдебните секретари и служителите в деловодството са снабдени с компютърни конфигурации, съдът разполага и с два лаптопа.

На магистратите от Военно-апелативния съд за провеждане на съдебните заседания е отредена зала 4 на партера, която към момента поради редуцирания брой дела напълно отговаря на нуждите на съда. През времето, свободно от съдебни заседания по дела на Военно-апелативния съд, зала 4 е предоставена по усмотрение на ръководството му за ползване от СГС.

Във Военно-апелативния съд са приведени в експлоатация мултифункционални устройства, инсталирани са и принтери и сканери, налични са шредери за осъществяване на допълнителни технически мерки, които да гарантират адекватното ниво на защита на личните данни. Съдът разполага с лаптоп, който е пригоден за работа по дела, съдържащи класифицирана информация. Използва се звукозаписна система на съдебните заседания, което улеснява работата на съдебните секретари и подобрява качеството на изготвяните съдебни протоколи.

Програмните продукти, които Военно-апелативният съд ползва са правно-информационна система „Сиела“, счетоводна програма „Кonto“, програмен продукт „Аладин“ за обработка на заплатите на служителите.

От 01.10.2015 г. е въведена в реална експлоатация Централизирана система за разпределение на дела (ЦСРД), чрез която се извършва случайното разпределение на дела за определяне на съдия-докладчик и документиране на направения избор, която е инсталирана на сървъра на Висшия съдебен съвет. В съда има утвърдени правила за случайно разпределение на делата и равномерна натовареност на съдиите във Военно-апелативния съд.

За извършване дейности по доработка на деловодната информационна система с цел привеждане на основната ѝ функционалност в съвместимост с оглед активиране механизмите за интеграция на системата с Единната информационна система за противодействие на престъпността, както и разработка на модул за справки към деловодната информационна система е сключен договор със съответна фирма.

За обмен на информация между НСлС и ВАпС има склучено споразумение с оглед предоставяне възможност за реализиране на обмена на информация по наказателния процес между Единната информационна система за противодействие на престъпността и Военно-апелативния съд чрез използване ресурсите на Централизираната информационна система на следствените служби.

Информация за справки по делата – актуалният статус на делата, съдебни актове, постановени от съдебните състави на Военно-апелативния съд, които се публикуват при спазване разпоредбите на ЗЗКИ и ЗЗЛД, за

практиката на Военно-апелативния съд по приложението на закона, както и данни за самия съд се намира на интернет-страницата на съда. Има открита и нова секция база данни „Достъп до информация“, в която се съдържат данни по ЗDOI.

Сървърът на съда се помещава в специално сървърно помещение в сградата на Съдебната палата, което допринася по-голяма сигурност и защита.

Към момента Военно-апелативният съд не разполага с достъп до регистъра на населението, тъй като от страна на ръководството не са предприети действията по Наредба № 14 от 18 ноември 2009 г. за реда и начина за предоставяне достъп на органите на съдебната власт до регистъра на населението - национална база данни "население" (загл. изм. - дв, бр. 93 от 2013 г., в сила от 25.10.2013 г.) Намирам, че достъпът до регистъра на населението би улесnil значително работата по издиране и призоваване на лицата и в крайна сметка би допринесъл съществено за ускоряване на процеса по правораздаване, като в тази насока смяtam да приема съответните действия в случай, че ми бъде гласувано доверие като административен ръководител. В тази насока следва да отбележа, че този достъп е безплатен за органите на съдебната власт.

4. Цели за развитието на Военно-апелативния съд и мерки за тяхното постигане и за преодоляване на съществуващите в съда проблеми.

Като основни и постоянни цели намирам, че следва да бъдат заложени оптимизирането на всички управленически процеси, повишаване на общественото доверие и на магистратската общност в работата на съда, експедитивност, ефективно използване на информационните технологии за подобряване качеството на правораздаването.

Първата и основна насока за изпълнението на посочените цели според мен е създаване на условия за разгръщане на потенциала на магистратите и служителите в правораздавателния процес чрез повишаване на мотивацията им, тяхната отговорност и компетентност. Както вече посочих по-горе в настоящата концепция, едно от най-важните условия за повишаване ефективността на правораздавателния процес е високата квалификация на съдиите и на съдебните служители. Мерките, които ще приема като административен ръководител в тази посока, вече изложих на вниманието Ви.

Дейността на Военно-апелативния съд е неразрывно свързана с въпросите за екипността и микроклиматата, затова ще положа усилия да създам атмосфера на доверие и заинтересованост към проблемите на всеки член на колектива, било то служител или магистрат, за да може съответно всеки един от тях да има възможност да разгърне своя потенциал. Условия за това са диалогът, балансът в решаването на проблемите и

стремежът към постигане на консенсус, в каквато насока смяtam, че следва да работи всеки административен ръководител.

Съдийското професионално самоуправление като принцип също следва да бъде заложено, като доказал се добър механизъм за утвърждаване на качествено управление, без същият да подменя, разбира се, личната отговорност на всеки административен ръководител за управлението на съответната структура от съдебната власт. Смяtam в тази връзка да се допитвам до Общото събрание на съдиите при определянето на мерки за организацията на работа, за да чувстват магистратите ангажираността си в дейността на съда.

Електронното правосъдие, т.е. въвеждането на технологичните постижения в правораздавателната дейност в съвременните условия вече е процес необратим, въпреки традиционната консервативност на съдебната система като цялост и в частност на военното правораздаване (поради ежедневния досег с документи, свързани с националната сигурност). Реформата на съдебната система е неразрывно свързана със създаването на комплекс от финансови, организационни, технологични, образователни и нормативни мерки, с цел ефективното използване на информационните и комуникационните технологии в съдебната система и най-вече за осигуряване на възможност на гражданите за упражняване на процесуални права в електронна форма, извършване на удостоверителни изявления от органите на съдебната власт, издаване на актове на органите на съдебната власт в електронна форма, обезпечаване на вътрешната организация на работата с електронни дела и обмена на електронни документи между различните участници в системата на правосъдието.

Конкретно за системата на военните съдилища считам за наложително да бъде гарантирано високо ниво на информационна безопасност на информационните системи, технологична обезпеченост, съответна квалификация на магистратите и служителите, затова и ако бъда избран за административен ръководител, ще работя в тази насока.

Подобряването на връзките с медиите, заложено в Комуникационната стратегия на съдебната власт за 2014-2020 година, утвърдена от ВСС и част от комплекса от мерки, насочени към подобряване на нейната работа, повишаването на доверието в нея и гарантирането на правовия ред в страната, също ще бъде поставено на дневен ред от мен като административен ръководител. Процесът на преодоляване недоверието на обществото е важен момент и за повишаване доверието на европейските партньори, затова ще положа усилия за конструктивен диалог и навременно предоставяне на информация по дела с обществен интерес, както и за подобряване комуникацията с представителите на медиите - разбира се, при отчитане спецификата на делата, свързани с опазването на националната сигурност.

Повишаването на общественото доверие в наказателния закон и в наказателното правосъдие е изведено като една от основните цели и в проекта за Концепция за наказателната политика, поставен в момента на обществено обсъждане, като в него е посочено, че това следва да стане и посредством поставяне на акцент върху публичното комуникиране на влезли в сила съдебни актове, от които става ясно, че лицата, извършили престъпления, са съответно наказани. По-качествената комуникация между съдебните органи и гражданите е отчетена като стимул за сътрудничество при разкриване на престъпления и за по-ефективна превенция и като ръководител смяtam да положа усилия в тази насока.

Уважаеми членове на Висшия съдебен съвет,

Макар и кратка /защото винаги съм споделял виждането, че не клишетата и високопарните фрази, а делата определят личностите/, представената на вниманието Ви концепция съдържа моето виждане за целите, на които трябва да е подчинено управлението на Военно-апелативния съд, за да бъде повищено общественото доверие в него и да бъде постигнато високо качество на основната му дейност, каквато е правораздавателната.

Ще направя всичко по силите си, за да оправдая високите изисквания към административен ръководител на Военно-апелативния съд, като независим орган на съдебната власт, в необходимостта от съществуването на който съм дълбоко убеден.

Полк. Румен Петков

съдия във Военно-апелативния съд